

lág. 90
 . 210
 . 140
 Epi-
 . 170
 ok . 144
 . 280
 . 240
 . 200
 . 240
 a . 200
 . 72

yaban
 10% felár

rist
 mig-
 giat.
 azon-
 inteti.

esemago-
 en gyogy-
 alan.

**Szerkesztőség kiadó-
 hivatal és nyomda**

**Ciuj-Kolozsvár, St. Baron
 L. Pop. (Brassai-utca) 10.**

**Telefon: Szerkesztőség
 és kiadóhivatal — 977
 Zs. N. Sz. — 558**

**kéziratok kizárólag a
 szerkesztőséghez cím-
 zendők. Kéziratokat nem
 adunk vissza.**

UJ KELETI

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Ramasetter-Róbert

Budapest

reclve
 Negyedévre — 240
 Egy hónapra — 85
 Egy szám ára pályaud-
 varon és vidéken is 4 lei
 Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában
 Egy hónapra — ck 35.—
 Egy szám — 150

1925 április 4 Szombat

Ciuj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 79 szám

5685. Niszán 10

Meg kell menteni a máramarosi zsidóságot!

A mindig szegény és a multban is nyomor-
 ruságos életű Máramarosról fog beszámolni az
 Uj Kelet a következő napok cikksorozatában.
 E beszámoló cikksorozatnak azonban nemcsak
 az a célja, hogy az újságírás mesteriségén át
 képet adjon arról: miképpen él ez az egy tö-
 megben lévő hatvanezer főnyi zsidóság, mely
 a maga zárttságában nemcsak az erdélyi, de az
 egész világ zsidóságának önálló, sajátos cso-
 portja. Vészkiáltásnak szánjuk ezeket az írások-
 kat, kétségbeesett hívó szózatnak, üzenetnek és
 parancsnak mindenüvé, ahová eljut a szó és
 mindenkihez, kinek lelkében meleg szeretettel
 el a testvéri érzés parancsa.

**Meg kell menteni a máramarosi zsidóságot,
 mert éhhalálra ítéltetett!** Meg kell menteni
 zsidó testvéreinket, meg kell menteni ember-
 testvéreinket attól a rettenetes sorsától, amely
 éhséggel, nyomorúsággal és ezer vergődéssel
 leselkedik rájuk.

A szegény Máramarosban, melynek népe
 szegényebb volt a multban is minden szegény-
 nél, borzalmas sorsban vergődik a zsidóság.
 Sorsa kettős átokkal sújtja: az első átok az, hogy
 Máramarost gazdasági pusztulásra ítélte a törté-
 nelmi változás, hogy elvesztette piacát, kereske-
 delmét, minden életlehetőségét. Az első átok az,
 hogy a máramarosi lakosság nyolcvan százaléka
 elvesztette legfőbb kereseti lehetőségét, elpa-
 rancsolták munkáskézétől az erdőket és halálra
 ítélték a fűrészeket, melyek annyi sok mára-
 marosi románnak, zsidónak és ruténnek adtak
 kenyeret. Az első átok az, hogy a gazdasági
 élet megkötésének üvegburája alá helyezték,
 mely alatt egyre kevesebb és kevesebb a lé-
 vegő. Eveknek előtte Gaster, londoni főrabbi
 hasonlította a romániai zsidóság életét egy
 olyan élőlényhez, melyet üvegburába alá helyez-
 nek s ebből kiszivattyuzzák a levegőt. És
 ahogy fogy a levegő, úgy vergődik egyre ki-
 nosabban halálra a szegény élőlény így torzul
 egyre jobban örök pusztulásra. A máramarosi
 lakosságot is ilyen üvegburába alá helyezték és
 így szivattyuzták ki a levegőt: a gazdasági le-
 hetőségeket. Ez az egyik átok.

A másik átok az, hogy zsidók. Szenvedik a
 máramarosi tömegek nyomorúságát, de kétszere-
 sen szenvedik azt a nyomorúságot, melyet zsidó
 voltuk akaszt nehéz teherrel nyakukba. És ez
 a második átok megtízszerezi sorsuk terhét,
 melyet elviselni már nem tudnak, melynek
 sulya alatt össze kell roppanniok.

A máramarosi zsidó tömegek e kettős átok
 alatt a legborzalmasabb éhhalál előtt állanak.
 A lakosság nagy százaléka teljesen munkanélkül
 áll és életét immár tengetni is alig bírja. Tíz-
 ezrek élnek úgy, hogy mindennapi eledelük
 legfeljebb némi málékényér és jóesetben tej is
 hozzá. Hus már csak kivételesen jut szombaton
 is az asztalra, kenyeret pedig a péntek esték is
 alig ismernek. És ez a málé adag is napról-
 napra kevesebb lesz. A tej is egyre ritkább s
 ma már sok százan élnek olyanok, kik e málé-
 darabkát is alig tudják megszerezni. Amíg így
 a helyzet egyre rosszabb és egyre keserűbb,
 addig valósággal átokként fonódik e szegény
 zsidóság nyaka köré a hatósági intézkedéseknek
 az a sora, mely az utolsó párnát és az utolsó
 falat kenyeret sem kíméli. Egy antiszociális
 rendszernek minden felfokozott büne hajszolja
 pusztulásba Máramaros lakosságát, román, ruthént
 egyaránt, de mindenekelőtt és a sor élén a
 zsidóságot.

Sorra be fogunk számolni a zsidó falvak
 életéről, intézményeiről és rendszeréről. Nem-
 csak képet akarunk adni, a nyomorúság színé-
 vel festett, de rideg statisztikát és rideg meg-
 állapításokat. Végre el kell következzék az ideje
 annak, hogy az erdélyi zsidóság megismerje ezt
 a pompás zsidó tömeget, melynél munkásabb

és szerényebb talán az egész világon nincsen.
 El kell következzék az ideje annak, hogy végre
 elhalaványítsuk a máramarosi zsidóság köztu-
 datba ferdült gunyos fogalmát és megismerjük
 ezt a népet, mely szellemi képességének felfo-
 kozásával is a legnehezebb testi munkát végzi,
 amely valóban nép, földet turó paraszt, eke
 után görnyedő szántóvető, izmos erdei munkás,
 kubikos, ács és pásztor. Meg kell végre ismer-
 jük népünknek ezt a töredékét, mely ott a
 hegyek között világtól elzártan, híven megőrizte
 népi életét, a gettó zártágát szinte minden
 áldásával és minden átkával együtt.

Szomorú apropos, hogy ezt a népet akkor
 ismerjük csak meg igazán, amikor már halálos
 ítéletet mondott fölötte a sors. Szomorú alka-
 lom, hogy most, csak most ébredünk azokra az
 értékekre, amelyek évszázadosak e zsidó tömeg-
 ben. De még nem késő. Nem késő a felismer-
 és talán nem késő a megmentés sem.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elha-
 tározta, hogy ankétot rendez a máramarosi zsi-
 dóság helyzetének megismerésére és ennek vez-
 tésével e sorok íróját bízta meg. Másfél hé-
 napon át faluról-falura járva, házról-házra be-

kopogtatva, szobát-szobáról látogatva folyt le ez
 az ankét. S most befejezésül parancsoló szóval
 kell leszögezzük az eredményt. Erdély zsidó-
 sága: meg kell menteni máramarosi testvéreink-
 ket! De kiáltjuk minden határokon által:
 Nyujtsatok segítő kezet, hogy megmentjük az
 éhhaláltól ezt a tömeget, mely egyformán éhes
 kenyérre és a munkára. És lehetővé kell tegyük,
 hogy e tömeg a gazdasági elhelyezkedés törvé-
 nyének megfelelően megritkuljon és megnyit-
 tassék előtte Erec Jisrael kapuja. Meg kell
 menteni a máramarosi zsidóságot, mert érték
 vagyunk benne, meg kell menteni, mert munkás
 emberek és testvérek ők. A Zsidó Nemzeti Szö-
 vetség minden erejét latba fogja vetni, hogy e
 tömeg nyomorúságán segítsen és ezt a zsidó
 tömeget olyan értékke tegye az ország felépíté-
 sében, mint amilyent valóban megérdemel. Min-
 dent el fog követni, hogy Romániának ezt a
 súlyos értékkel bíró zsidó tömeget országunk
 és mindannyiunk javára munkához segítse és
 ezáltal Románia erejét gyarapítsa.

Az Uj Kelet holnapi számában fogja meg-
 kezdeni e cikksorozatát, melynek egyetlen célja
 és egyetlen feladata az, hogy minden zsidóhoz
 eljuttassa üzenő parancsát:

Meg kell menteni a máramarosi zsidóságot!

Székelly Béla

A német köztársaságiak Marx elnökjelölésében állapodtak meg A kommunisták nem mennek együtt a köztársaságiakkal

(Berlin, április 3. Az Uj Kelet tudósítójá-
 tól.) A német birodalmi centumpárt elnöksége teg-
 nap értekezleten vitatta meg a német népek az
 elnökválasztással szemben való helyzetét. Elhatározták,
 hogy a weimari koalíció többi pártjaival együtt
dr. Marxot fogják együttes jelöltnek ajánlani.
 A párt egy külön bizottságának feladata lesz érint-
 kezést keresni a többi köztársasági pártokkal.

A demokrata párt reichstagfrakciója szintén
 foglalkozott az elnökkérdéssel. **Helpaich** államelnök
 holnap a demokrata pártvezetőség kivására Ber-
 linbe utazik.

Hogy a jobboldali pártok kinek a személyében

fognak a második választások alkalmával megegyezni,
 azt ma még nem lehet tudni. A kommunista párt
 azonban elhatározta, hogy a második választás al-
 kalmával sem csatlakozik a republikánus pártok
 jelöltjéhez, hanem **önállóan** indul a választási
 harcba Ernst de **Thaelmann** fuvarozó munkás és
 reichstagképviselő nevével.

Esti jelentések szerint a jobboldali pártok szin-
 tén megegyeztek egy közös jelöltben és pedig Jarres
 helyett **Wallraff** katolikus német nemzeti párti
 személyében. A jobboldaliak remélik, hogy a centrum
 jobbszárnya, éppen úgy mint Held és Ludendorff
 szavazói, **Wallraffa** fognak szavazni.

A kormány végleg visszautasította a kereskedők követelését

**A bukaresti kereskedők a költözködés három napján bezárják üzlet-
 helyiségeiket, a kulcsokat pedig a kereskedelmi törvényszéknél
 letétbe helyezik**

— Bukaresti munkatársunk esti telefonjelentése —

Ma a délutáni órákban egy negyven tagból álló kereskedő-küldöttség kereste fel Bra-
 tianu Vintila pénzügyminisztert, hogy megkérdezzék tőle mit végzett a minisztertanács az üz-
 letbárszerződések ügyében.

Bratiana Bintila pénzügyminiszter nem bocsátotta maga elé a küldöttséget, hanem ka-
 binettfőnöke által kiüzentette, hogy annak ellenére, hogy ő a maga részéről védelmébe vette a
 kereskedőket, nem sikerült elérni a kormánytól, hogy az üzletbárszerződések meghosszabbítá-
 sáról hozott határozatot revízió alá vegyék.

(Bucuresti-Bukarest, április 3. Az Uj Kelet
 tudósítójától.) Az „Aurora” írja: Április elsején a
 kormány csunya áprilisi tréfát követett el a keres-
 kedőkön, amennyiben Vintila Bratianu pénzügy-
 miniszter biztosította a kereskedőket, hogy szerdán,
 április elsején tartandó minisztertanácson személye-
 sen fog intervenálni a kereskedők lakbérének ked-
 vező elintézése tekintetében. A kereskedők ebbe a
 miniszteri ígérethe helyezték minden reményüket,
 hogy azután ő is épp olyan könnyelműen, mint a
 közelmultban Tancred Constantinescu és más mi-
 niszterek kijátszák őket.

A kereskedők azzal feleltek erre a tréfára, hogy
 most már a legkomolyabb akciót fogják megkezdeni.
**Az akciók sorozatában első helyen áll az a ha-
 tározat, amelynek értelmében április 23-án,
 24-én és 25-én (a 23-ik a fővárosban a költö-
 zködés napja) minden kereskedő zárva tartja
 üzlethelyiségét és raktárait.** Egyetlen kereskedő

sem fog elköltözni a helyiségekből, hanem a helyi-
 ségek kulcsait és kereskedelmi könyveit letétbe
 fogja helyezni a kereskedelmi törvényszéknél és e
 rendszabályok minden következményét és felelőssé-
 gét áthárítja az igazságügyminiszterre.

A kereskedők eltökélt szándéka, hogy minden
 liberális politikai és gazdasági alakulatból és szer-
 vezetből kilépnek.

Amennyiben akadnának olyanok, akik a ház-
 tulajdonosok követeléseinek eleget tennének, vagy
 ha rálicitálnának a régi bérlőre és ezáltal a keres-
 kedelmi érdekeket a legsúlyosabban elárulnák, azok
 ellen megtorlásul általános bojkottot hirdetnek. A
 kereskedők meg vannak róla győződve, hogy maga-
 sabb bérárakat csak úgy tudnák megfizetni, ha
 egyben a kincstárat károsítanák meg a forgalmi adó
 bevallásánál.

Amennyiben a nagykereskedők is csatlakozná-
 nak a bért megfizetők csoportjához, ezek ellen is a

legmesszebbmenő retorziókat alkalmaznak, tőlük szervezett kereskedő árut nem vásárolhat és őket sem rövid-, sem hosszulejáratu hitellel. A kereskedők egyébként vasárnap délelőtt a nem segíti.

Beszélgetés Jabotinsky „főhadnaggyal“

A zsidó légiók volt parancsnoka kritikát mond a jelenlegi cionista politikáról

Párisi munkatársunk alábbi cikke a cionista mozgalom egyik legjellegzetesebb, mondhatnánk legszélsőségebb képviselőjét szólaltatja meg. Hangsúlyoznunk kell, hogy Jabotinsky számos kijelentése egyoldalú, sőt néha elfogult is, ami Jabotinsky ellenzéki szerepével magyarázható meg. A rendkívül érdekes és tanulságos nyilatkozatot két részletben fogjuk közölni.

I.

(Páris, április 3. Az Uj Kelet állandó munkatársától.) Páris egyik legszendesebb részében, a XI.-ik kerületben lakik Jabotinsky, az zsidó légiók volt parancsnoka. Jabotinsky már hosszú idő óta nem hallatott magáról, azóta, mióta egy politikai konfliktus következtében kilépett a Cionista Szervezet Végrehajtóbizottságából, sőt magából a Cionista Szervezetből is. Az utóbbi hetekben Jabotinsky újabb politikai tevékenységbe kezdett és székhelyét Párisba helyezte át. Abban a csöndes párisi utcában, ahol Jabotinskyt felkerestem, van a „Raszjet“ Jabotinsky orosznyelvű cionista lapjának a szerkesztősége. Itt van az ő vezetése alatt álló aktivista-revizionista pártnak is a központja, s a nagy sürgés-forgás, amely ebben a házban észlelhető, éles kontrasztban áll az utca csöndes nyugalmával.

Jabotinsky „főhadnagy“ mikor megtudja, hogy az Uj Kelet kiküldöttje vagyok, rendkívül szívélyesen fogad és kimerítően válaszol minden kérdésemre. Természetesen az ő egészen szubjektív és néha szélsőséges álláspontját hangsúlyozza, amely számos pontban éles ellentétben áll a mai cionista vezetőség politikájával. Több mint egy óra hosszat ismergeti előttem politikájának alapelveit és azokat az okokat, amelyek őt a szervezetből való kilépésre bírták.

Vissza Herzlhez!

— Ami a cionista Executívéből és magából a Világszervezetből való kiválását illeti, — kezdi nyilatkozatát — ez olyan régi és annak idején annyira megvitatott dolog, hogy ma már nem érdemes róla beszélni. Ez a kiválás azonban csak az én személyemre vonatkozott, de párthíveimet, akik ma is sékelfizető cionisták, nem érintette. Ma ugyanis azt mondhatom, hogy a cionisták között pártom van, amely nemsokára a világszervezet keretén belül szervezkedni fog. A párt neve: aktivista-revizionista párt. Aktivista, mert gyorsabb ütemű munkát tart szükségesnek és revizionista, mert követeli annak felülvizsgálását, mennyiben teljesítettek az illetékes tényezők a mandátum-szerződésben foglalt feladatokat.

— A cionizmus mai helyzetét és a követendő programot a következőkben foglalhatom össze: vissza kell térni a politikai cionizmushoz: Herzlhez. A mandátum kimondotta, hogy Palesztina zsidó nemzeti otthonná teendő. Nemzeti otthon pedig nem képzelhető el anélkül, hogy az illető nép többségben ne legyen. A zsidó nyomornak sohasem volt az ugynevezet „risut“, a nemzsidók rosszakarata a végső oka, hanem egyszerűen az a tény, hogy a zsidó mindenütt kisebbségben volt. Ezért a cionizmus, amelynek nem az a célja, hogy új gettót teremtsen, hanem végleges megoldást akar, ezt csak azáltal érheti el, ha zsidó többséget teremtsen Palesztinában. Ehhez pedig tizenöt év alatt évi átlagos negyvenezer bevándorló kell. Ezeket a bevándorlókat csakis radikális kolonizáció segítségével helyezhetjük el, ami pedig csak akkor valósítható meg, ha zsidóságnak kormányhatalom van a kezében.

A mai kolonizációs rendszer hiánya

— Ma Palesztina földjének hatszázaléka a miénk és ha csak tíz százalékra akarjuk felemelni ezt az arányszámot, körülbelül 18—22 millió egyiptomi fontot kellene kiadnunk, ez az összeg azonban csupán a vételárat jelenti, a talajjavítási, utépítési és a többi költségek az említett összeg négyszeresére

Dáciában monstre-gyűlést tartanak, amelyen végleges határozatot hoznak az összes teendőkre vonatkozólag s az ott hozott határozatokat azonnal végre is hajtják.

rugnak. Könnyen megállapítható tehát, hogy a ma rendszer, amely lassú is, egyáltalában nem jó és csak az araboknak használ, akiket tömegtelen pénzhez juttat hozzá. Ma Palesztina földjének egy-negyede van megművelve, egy másik negyedét primitív eszközökkel is meg lehetne művelni, harmadik negyede mocsaras, az utolsó negyedét pedig még nem is vizsgálták meg. Egy ma is érvényben lévő török törvény úgy intézkedik, hogy amely földdarab három évig egyfolytában paragon hever, a kormány tulajdonába megy át. Ha ezt a törvényt kellő szigorúsággal végrehajtanák, úgy kb. tizen-negy millió dunam föld kerülne a kormány kezére. Amelyet a kormánynak zsidó kolonizációs célokra kellene kiosztani. Csak ilyen módon lehet a földmives telepítés-kérdést megoldani, azaz mesterséges erőszakkal közbelépéssel.

A városi telepítés problémája

— Ami a városi telepítés kérdését illeti, tudjuk azt, hogy egy ország körülbelül háromszor annyi városi lakost bír el, mint amennyi földmives van. Ha csak félmillió földmivest veszek alapul — akiknek letelepítéséhez ötmillió dunam föld elegendő — másfélmillió városi lakost helyezhetnénk el. És ez az emberanyag jönne is most Lodzból és más ipari vidékekről, csak hogy az ország a jelenlegi rendszer mellett képtelen ennyi embert felvenni. Mert Palesztinának a gyors telepítés érdekében csak mesterséges módon lehet fokozni befogadó képességét mégpedig az ipari védővám-tarifák életbe léptetésével. Addig az ország exportra nem gondolhat, amíg saját szükségleteit belföldön nem tudja beszerezni. Az ipari fejlesztésnek a védővám olyan elemi szabálya, hogy ez ellen a többségnek: a fogyasztóknak minden tiltakozása sem szabad használjon. Angliában is a nagy fogyasztó tömegek tiltakozása ellenére hozták be a védővámot. Palesztinában ennek a kérdésnek erős politikai jellege van, mert az iparos kisebbség, amelynek érdekeit a védővám szolgálna: zsidó, míg a fogyasztó többség, az ellenzék: arab.

— Nyilvánvaló tehát, hogy egy a földmives, mint a városi elemek telepítésének kérdése politikai jellegű kérdés. A védővám kérdését feltétlenül meg kell oldani, mert e nélkül továbbra is évi ötmillió egyiptomi font vándorol ki az országból. Ahhoz azonban, hogy ezt a kérdést megoldhassuk, kormányhatalomra van szükségünk.

Kolonizáció kell, nem immigráció

— Vegyük a cionista munka egyik másik legégetőbb problémáját: a megfelelő pénzüsszegek előteremtésének kérdését. Tagadhatatlan, hogy pénzre óriási szükség van és minél gyorsabb tempóban akarjuk keresztülvinni a kolonizációt, annál több pénz kell. És itt meg kell mondjam, hogy pénz nincs elég. A Keren Hajjeszód a világ legnagyobb jellegű pénzügyűjtése, amely a katolikusok Péter-filléreit messzi felülmúlja, de mégsem elég.

— A Keren Hajjeszód eredeti terve egy nemzeti kölcsön megszerzése volt, de erről a tervről az 1921-iki londoni konferenciának le kellett mondania. Mert bebizonyosult, hogy a kölcsön egyáltalában nem valósítható meg. Minden kölcsönnek két alapfeltétele van: a zálog, amely a kölcsön-jegyzőknek az anyagi és egy kormányhatalom, amely az erkölcsi garanciát nyújtja. A palesztinai kölcsön záloga csak Palesztina földterülete, erkölcsi garanciája pedig csak a palesztinai kormány lehet.

— Általában mindenkinek be kell látnia, hogy ami mostan történik, az lehet a világ legtekélyesebb immigrációja, de nem kolonizáció, mert a telepítést nem a kormányhatalom végzi. A telepítés mindaddig immigráció marad, míg a politikai offenzívával nem fog sikerülni gyökeres eredményt elérni. Fel kell használni minden politikai eseményt arra, hogy az összes hatalmak figyelme a nagy zsidó nyomorra és ennek egyedül lehető megoldására terelődjék.

Palesztinában zsidó többség kell

— A gyakorlati Palesztina-munkának egyik legkényesebb pontja az arab-kérdés. Nem szabad ugyanis elfelejteni, hogy a mi zsidó bevándorlásunkkal párhuzamosan az arab lakosság száma is gyarapodik. Dr. Ruppín szerint az arabok között évente haterrel több a születések száma, mint a halálozásoké. A mi bevándorlásunk tehát bizonyos tekintetben ellensúlyozva van és a zsidó eszerint ha nem örökre, de hosszú időre kisebbségben marad, tehát csupán gettót cserél. Erre hiábavaló lenne azt az ellenvetést felhozni, hogy „Palesztinában, amit lassan és keveset alkottunk, azt örökre alkottuk meg“ (Louis Marshall). A kisebbségek alkotása soha sem örök. Szalonikit, Lodzot, Budapestet és Odesszát is zsidók tették naggyá és ime mégis kitessékelték onnan őket. Ott van Eszt- és Lettország példája. Mind a kettőt német telepesek tették erőssé és széppé, de jött egy megrázkódtatás, amely szinte elsöpörte onnan őket, mert hiszen kisebbségben voltak.

— Palesztinában zsidó többség kell és gyorsan kell, mert az arabok veszedelmesen szaporodnak, a zsidó földvásárlásai révén meggazdagodnak és ebből a pénzből zsidóellenes propagandát folytatnak. Kiszemmiszünk nem akadályozhat meg Herbert Samuel javaslatát sem, amelynek értelmében a törvényhozás tizenkét választott tagja közül tíz arab lenne, mert nem tudható, hogy a tíz, hivatalból kiküldött tisztviselő közül hány volna a zsidóbarát. Egy ilyen egészen arabjellegű törvényhozás ellensúlyozására nem elég aztán semmilyen Jewish Agency, amelynek pedig a mandátum értelmében ez lenne a szerepe

Fischer Ernő

* Oradea-Maren hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéző az Uj Kelet nagyváradi képviselője, Blum Zsigmond. (Ezredévi emlék-tér) Parcul Eminescu 2. sz. (Ernyőzlet).

Arta apr. 5-én megnyíló kiállítására

eladásra szánt antique batorok, porcellánok, üveg, ezüst tárgyak, textiliák, művészi festmények valamint egyéb antiquitások és műtárgyak bejelenthetők **április 3-ig**

Cluj, Str. Avram I. 3., mindennap 9—1-ig és 3—8-ig

Móse 4111

Tavaszi felöltő

jó minőség
Lej 2500

Katz & Mendel
Cluj, Piața Unirii No 10.

Lej 2300

jó minőségű

tavaszi öltöny

TUNGSRAM

A legjobb villanylámpa Mindenütt kapható!

Birc

Egy zsidó ünnepe

(Cluj-Kolozs sitójtól.) Szerén ünnepe lesz a világnak, amelyet a zsidó ünnepeknek eszteromére. Ugyanígy nyolcadik esztendőben a világ teremtés óta most az idén.

A legutolsó havában volt, vizom 1953. év érte.

A zsidóknak képen nem is ünnepszokás, melyet „minhag“ gyanakodás ez, hanem a világ mindenfelé és földi világitására a napcsillagát teremtett.

A zsidók egy már az őskortól az ég világitóit májában meg is csillagrendszer minden huszonnégy. Ez a nap ez esik. Ősrégi megórára, miután a tart.

Hogy ezt a másnap, Niszan onnan van, hogy kapcsolta össze a nap felé fordul, hogy a percre m közelebb esett nap dani. Borus idő napra kell elhalas.

Eredetileg Tisz zsidó bölcsék tennő első napjáról pontja győzött és tendő Niszan hónapról való imát a mondják. Az imá első hat verse, ut ismert áldásmondás kilencedik és végül a szokásos „Oleu imája. Amennyiben nap későn kelne, elhalasztható. Sőt borulva, vagy ha bujt a felhők mög volt látható, úgy a nap-istentisztelet.

A gyáripari Lepadatu Cluji villan

(Cluj-Kolozs sitójtól.) Szerén lozsvári villamosm ségre tettek szert. nul működneken pipálna az ország hogy, ilyesmivel n sunk villanyműve köhög, hogy a bék hassák villanylámp kezében normális szokott áradni a hogy a gyárakban hordó kerekék, ezrekre menő káro nap után megimés san eszméltet rá az az égiektől várható az irodákban gyerty nokok, de elseján számlát. Edison t gyertyakereskedők általán azok is örv

Beszámoltunk a melyek szerint a v ezt az immár króni ki, melyet különböz

Bírchat hachamma

Egy zsidó ünnep, mely minden huszonnyolcadik évben fordul csak elő

(Cluj-Kolozsvár, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szerdán, niszán hó 13-án érdekes ünnepe lesz a világ zsidóságának. A Nap ünnepe ez, amelyet a zsidók minden huszonnyolcadik évben ünnepelhetnek csak meg ezen égitest teremtésének öröme. Ugyanis a Nap csak minden huszonnyolcadik esztendőben éri el azt a fordulót, amelyben a világ teremtésekor állott, a világ teremtése óta most az idén 204-szer.

A legutolsó ilyen ünnep az 1897. év április havában volt, viszont a legközelebbi ünneplési alkalom 1953. év érev peszachján lesz.

A zsidóknál ez a csillagászati ünnep tulajdonképpen nem is ünnep, inkább ősi tradíciókon nyugvó szokás, melyet a zsidók nemzedékről-nemzedékre „minhag” gyanánt hagyományoztak. Nem napimádás ez, hanem háladási imák és zsoltárok képében a világ mindenható Teremtője iránt, aki gyönyörűségünkre és földi életünk bizonytalan utainak megvilágítására a napot, holdat és az ég milliárdnyi csillagát teremtette.

A zsidók egyébként is hálaimáikba foglalták már az őskortól fogva mindennapi imádságukban az ég világitóit és a holdváltozásról esti ima formájában meg is emlékeznek.

A „Bírchat hachamma”, a Nap állása az égi csillagrendszer berendezése folytán mint említettük, minden huszonnyolcadik esztendőben fordulhat csak elő. Ez a nap ezuttal az ünnepet megelőző napra esik. Ősrégi megállapítás szerint pontosan esti hat órára, miután a zsidó nap este kezdődik és estig tart.

Hogy ezt a ritka tradicionális ünnepet mégis másnap, Niszán hó 14-én kora reggel ünneplik, onnan van, hogy a hagyomány vallásos imákkal kapcsolta össze az ünnepet, melyet a hitű zsidók a nap felé fordulva imádkoznak el, tehát szükséges, hogy a percre meghatározott pontos dátumhoz legközelebb esett napfélteltetkor kell az imákat elmondani. Borús idő esetén a Nap istentiszteletét másnapra kell elhalasztani.

Eredetileg Tischi hó első napjára akarták a zsidó bölcsek tenni ezen ünnepet, mint az új esztendő első napjára. Azonban Rabbi Jehosua álláspontja győzött és a helyes forduló minden 28. esztendő Niszán hónapjának 13. napjára esik. A napról való imát a rendes reggeli istentisztelet után mondják. Az imák a következők: A 148. zsoltár első hat verse, utána az égitestekre vonatkozó közismert áldásmondás, majd Dávid zsoltárából a tizenkilencedik és végül az „Él adon” himnusz. Utána a szokásos „Olenu” záróima és az árvák kaddisimája. Amennyiben Niszán hó 14-ének reggelén a nap későn kelne, úgy a szertartás a muszafira is elhalasztható. Sőt ha az égből egész nap el lenne borulva, vagy ha esős idő következne a nap elbujt a felhők mögött és a délelőtti folyamán nem volt látható, úgy kivételesen másnapra is el szabad a nap-istentiszteletet halasztani. P. G.

A gyáriparosok szövetsége Lepadatu miniszterhez fordul a cluj villamosművek ügyében

(Cluj-Kolozsvár, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szerénységgel legyen mondván, a kolozsvári villamosművek immár országos nevezetességre tettek szert. Nem azért, mintha kifogástalanul működőnek és áramfejlesztő képességük lepipálná az ország többi villanyelőállítását. Dehogy, ilyesmivel nem szabad meggyanusítani városunk villanyműveit. Nem azért zug, kattog és köhög, hogy a békés polgárok bármikor elcsattint-hassák villanylámpájuk kapcsolóját, melynek következtében normális körülmények között vakító fény szokott áradni a szobában szerte, nem is azért, hogy a gyárakban vígan zughassanak a szíjjakat hordó kerekék, melynek minden pernyi állása ezrekre menő károkat okoz a vállalatnak. A nap-ezre után megismétlődő villanybeszűntetés brutálisan eszméltet rá arra, hogy segítséget ezennel csak az égiektől várhatunk, a gyárakban áll a munka, az irodákban gyertya mellett körmölnek a hivatalnokok, de elsején pontosan kézbesítik a villany-számlát. Edison találmányának azt hisszük, hogy gyertyakereskedők örvendenek a legjobban, ha egyáltalán azok is örvendenek.

Beszámoltunk azokról a különböző tervezetekről, melyek szerint a városi tanács orvosolni próbálta ezt az immár krónikussá váló bajt. Ajánlatokat írt ki, melyet különböző cégek pályáztak meg, akik

kötelezték magukat, hogy a várost villannyal látják el. Az az eszme is felmerült, hogy a város maga fogja házikelésbe venni a villamosműveket azért, hogy bővítéseket eszközöl rajta. A tervek azonban tervek maradtak s ma is az a helyzet, ami volt néhány hónappal ezelőtt: az üzem nem képes annyi áramot előállítani, amely tökéletesen fedezné a város szükségletét.

Holnap délelőtt Lepadatu kultuszminiszter Kolozsvárra érkezik. A gyáriparosok szövetségének kolozsvári csoportja ebből az alkalomból küldöttségileg fogja felkeresni a minisztert.

A küldöttség egyszersmind megkeresi Utalea

A király három hónapra Párisba utazik

Mária királyné, Károly trónörökös és Bratianu Jonel fogják a régensi hatalmat gyakorolni

(Bucuresti-Bukarest, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Lupta” jelentése szerint a király amint elhagyhatja betegágyát, három-négy hónapi tartózkodásra Párisba utazik. Ez alatt az idő alatt a régensi hatalmat Mária királyné, Károly trónörökös és Bratianu Jonel miniszterelnök fogják gyakorolni.

Bianu újból irredentizmussal vadolja a kisebbségeket

(Bucuresti-Bukarest, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülésén Secla parasztpárti képviselő interpellált különböző közigazgatási visszaélések ügyében. Bujor Paul parasztpárti képviselő hosszú interpellációban mutatott rá több liberális képviselő visszaéléseire. A kamara ezután megszavazta az ortodox egyház reorganizációjáról szóló törvényjavaslatot.

A szenátusban Ferechide elnök felolvasta a kabinetiroda átíratát, amelyben a király megköszöni a szenátus jókívánságait.

polgármestert is. Ugy a miniszter, mint a polgármester előtt a küldöttség meg fogja említeni a kolozsvári villamosművek siralmas állapota folytán a gyáriparosokra háruló nagy károkat. A legtöbb gyárban és üzemben ugyanis a gépek villanyerőre vannak berendezve s az áramnak csak minimális megvonása is tetemes károkat okoz. A küldöttség ezenkívül elő fogja terjeszteni a gyáriparosoknak álláspontját a villamosművek kibővítését illetően. Lehetőleg sürgős orvoslást kérnek s arra hivatkoznak, hogy ők a fogyasztók háromötöd részét teszik ki. A felterjesztéshez hozzájárul a kolozsvári iparkamara is.

Még nem végleges az italmérési törvénytervezet

Plenáris bizottság módosítja a tervezetet

(Bucuresti-Bukarest, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Elsőnek adott hirt az Uj Kelet közigazdasági rovatában arról, hogy az új italmérési törvényjavaslat tervezetével megbízott albizottságok elkészültek munkájukkal és a javaslat végleges megszövegezése a napokban kezdetét veszi. Ismertettük a tervezet főbb pontjait is, amelyek legnagyobb mértékben alkalmasak arra, hogy riadalmat és megdöbbenést keltsenek a szesz italok árusításával foglalkozók között.

Az erre vonatkozólag megjelent közleményekkel kapcsolatosan ma a pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján a következő nyilatkozat jelent meg a kormány hivatalos lapjában, a „Viitorul”-ban:

A pénzügyminiszter látva, hogy egyes lapok

idő előtt közölték az új italmérési törvény alaptervezetét, felhatalmazott bennünket annak közlésére, hogy a közölt tervezetben foglalt módosítva lesznek és egyes részeit csupán alap-élvét képezik a megszövegezendő törvényjavaslatnak. A közölt tervezetet már hónapokkal ezelőtt készítette el két albizottság és eddig még nem került sor annak revidálására.

Miután a kormány az a szándéka, hogy még a jelenlegi ülés alatt parlament elé terjessze az új törvényjavaslatot, a pénzügyminiszter április 7-ére összehívta a plenáris bizottságot azzal a rendeltetéssel, hogy a törvényjavaslatot véglegesen megszerkessze. A bizottság egymásután több ülést fog tartani, amelyeken Bratianu Vintila pénzügyminiszter is részt fog venni.

A pénzügyi politika buklatja meg Herriot-t

Lemondott a francia pénzügyminiszter

(Páris, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Havas távirati ügynökség azt a hivatalosan megerősített hirt közli, hogy Clementel, Herriot kormányának pénzügyminisztere, beadta lemondását, amit a kormány elfogadott. A lemondás okául főleg azt tudják be, hogy a legutóbbi napokban a szenátusban az izgalom mindinkább fokozódott a kormány pénzügyi programja miatt. A szenátusban az izgalom akkor hágott tetőpontra, amikor

a pénzügyminiszter nem volt hajlandó válaszolni a küszöbön álló inflációs politikára vonatkozó hírek valóságát illetően. Amikor a szónoki emelvényről a pénzügyminiszter bejelentette, hogy a kormány kereskedelmi céljaira új bankjegyeket szándékozik kiadni, amelyek külön fedezettel bírnának, a szenátuson valóságos megdöbbenés vett erőt.

A pénzügyi programnak a szenátusban tett hatásáról azonnal értesítették Herriot-t. Nyomban elterjedt annak a híre, hogy Herriot és Clementel között nézeteltérések merültek fel a pénzügyminiszternek a szenátusban tanúsított magatartásáért.

Politikai körökben Clementel lemondásával kapcsolatban olyan hírek terjedtek el, hogy a parlamentben a Loucher-csoport, amely eddig feltétlenül támogatta Herriot-t, ezentul megvonja támogatását tőle, amiáltal Herriot kisebbségbe kerül.

A kamara tegnapi ülésén a Rotschild báró elleni választási vesztegetés vádjára annyira kiélesedett, hogy a kormány csak nagynehezen

tudott egy szavazat többséget biztosítani ebben a kérdésben.

A nemzeti blokk erre kivonult az ülés-teremből és tanácskozás után kimondta a parlamenti passzivitást.

Painleve kamarai elnök a jobboldallal azonnal tárgyalásokat kezdett meg, aminek az lett az eredménye, hogy a nemzeti blokk feladta a passzivitást és elhatározta, hogy visszatér az ülésekre.

Herriotnak a fentiekben kívül még súlyosbitja helyzetét az a körülmény is, hogy a francia frank Newyorkban erősen aláhányatott, amit Coolidge elnöknek az a nyilatkozata idézett elő, mely szerint Amerika nem ad több pénzt fegyverkezésekre. Ezt a kijelentést Franciaországban úgy fogták fel, hogy az amerikai pénzügyi támogatására a franciák többé nem számíthatnak.

A szenátus költségvetési vitájában szintén felszólalt és beszédében arra kérte a szenátust, hogy várja meg a kormány benyújtandó törvényjavaslatát.

— Szándékomban áll — mondotta — az egész pénzügyi kérdést részletesen megvilágítani. Amidőn a baloldal tetszését nyilvánította Herriot beszéde fölött, a jobboldalon a tiltakozás moraja hangzott fel. Miután Herriot lement a szónoki emelvényről, a szenátus jobboldalán felkiáltások hangzottak fel:

— Mondjon le!

Az elnök, a szenátorok nagy izgalma közben rekesztette be az ülést.

ti terve egy nem-
le erről a tervről
ak le kellett mon-
a kölcsön egyál-
Minden kölcsönnek
amely a kölcsön-
mánybatalom, amely
palesztinai kölcsön
ste, erkölcsi garan-
ormány lehet.

te kell látnia, hogy
a világ legtökéletese-
nizáció, mert a te-
végzi. A telepítés
g a politikai offen-
eres eredményt el-
politikai eseményt
figyelme a nagy
lehető megoldására

Zsidó többség kell

unkának egyik leg-
dés. Nem szabad
zsidó bevándorlá-
lakosság száma is
az arabok között
tések száma, mint
nk tehát bizonyos
a zsidó eszerint ha
sebbségben marad,
hiábavaló lenne azt
Palesztinában, amit
t örökre alkottuk
sebbségek alkotása
zot, Budapestet és
és ime mégis ki-
Eszet- és Lettország
lepesek tették erőssé
dtatás, amely szinte
iszen kisebbségben

ég kell és gyorsan
sen szaporodnak, a
zdagodnak és ebből
lát folytatnak. Ki-
meg Herbert Sa-
rtelmében a törvény-
közül tíz arab lenne,
hivatalból kiküldött
zsidóbarát. Egy ilyen
és ellensúlyozására
sh Agency, amelynek
z lenne a szerepe

Fischer Ernő

éseket, előfizetése-
linteréz az Uj Kelet
sigmond. (Ezredévi
sz. (Ernyőzlet).

kiállítására

torok, por-
t tárgyak,
ények vala-
és műtár-
ilis 3-ig
9-1-ig és 3-8-ig

o villanyháló-
off kapható!

Nincs többé utópia, vagy a butaság a fejlődés szolgálatában

— Reflexiók sok mindenhez —

Érdekes, sőt szenzációsnak mondható felfedezésre jöttem rá: az emberek már nem üznek tréfát egymásból április elsején. Mit jelent ez? Nem kevesebbet, mint azt, hogy a derűre való hajlam kiveszett belőlünk, megkomolyodtunk, mint a korhadó fák száraz ága az őszi lombhullásban. Nem hitetünk, mert nem hiszünk, mert szívünk elvesztette hajdani mélységét, melyben mint legendás tavak mélyében, csodálatos kincsek heverték. Veszteség, vagy nyereség-e ez? Nehéz eldönteni. De bizonyos, hogy a világot — minden szenvedése és minden vajdó vergődése közepette is — valami komor ünnepelesség jellemzi, valami tragikus félelem árnya üli meg, mint a görög tragédiák hőseit. Kötélidegzetű embernek kell lennie annak, aki nem érzi meg ezt a tragikus félelmet, a bizonytalanságnak ezt a feszültségét, mely rátafos a régi értékekre, átfesti a régi hiedelmek mázát és a meglepetések csimboraszóit emeli ki máról-holnapra a sejtelmek ködéből.

Elérkeztünk ahhoz a korszakhoz, melynek nincsenek többé utópiái. Ami tegnap még a merész feltevések, könyvelven: az ábrándok birodalmába tartozott, — azt ma korunk leg-hatalmasabb formáló ereje: a szükségszerűség reális valósággá, tette váltja át. Az önmagából kiinduló és önmagáért való látszó gondolat hihetetlen karriert csinált: bebizonyosodott róla, hogy nagyon is közel esik a realitásokhoz. Bebizonyosodott, hogy a gondolat részben már maga a tett, vagy legalább is a tett fele.

Ha nem így volna, vajjon elhangzottak volna az angol parlamentben azok a beszédek, melyeknek igazságait évekként elzárta még csak egy pár bolondnak bélyegzett rajongó merete kimondani? Hogy Versailles nem megváltás, hanem tévedés volt? Aki még csak egy évvel ezelőtt az európai konföderációról beszélt, lemosolyogták, utópistának bélyegezték meg. És ime: ma már hivatalos propagandát csinálnak ennek az „eszmé”-nek hivatalos államférfiak. Mit bizonyít ez? Azt bizonyítja, hogy a gondolat, az eszme a szükségszerűségek szellemi formája csak, melyet a valóság, a fejlődés igazol. Azt bizonyítja, hogy a butaság is egyik legfőbb értéke az emberi sorsnak, egyik igen erős hajtóereje a haladásnak. A butaság az a reakció, mely kiváltja a jóvátétel vágyát és megmutatja a dolgok másik oldalát: a fényekkel megvilágítottat. Versailles nélkül, igaztalanságok nélkül vajjon elmélyült volna a mai emberiség meggyötört lelkében az új utakra-térés vágya? Nem, bizonyosan nem. Ime — a butaság dicserete, mint optimista elmélet.

Nincs többé utópia, nincs többé terméketlen elmélet. Nincs merev pesszimizmus és nincs merev optimizmus, melybe ne vegyülne el a sötétlátás egy fekete sugara. Már régen rájöttünk arra, hogy az élet optimista felfogásához csak a teljes kétségbeesés útján lehet eljutni. Ha az életet hatalmas hegynek képzelem, melynek ormán a kétségbeesés fekete lobogója lengedez, — akkor e hegy egyik oldalát az optimizmus, másikat a pesszimizmus oldalának nevezném. Aki feljutott valamelyik oldalra a csúcra, — az a másik oldalt is megtekintheti. És derült szívvel indulhat meg a vizsgálatás lejtőjén.

Meddő a harc, melyet a képzelet ellen s így a hiedelmek ellen folytatunk. Mert a képzelet is valóság. Valóság, hiszen amit emberi agy gondol, az szerves része az egyetemességnek, mert semmi e földön, — a porszem és a láz sem — élhet önálló életet, elkülönözött a nagy kozmosztól. Amióta áll a föld, amióta az első vallásalapító fellépett a földön, — azóta a halhatatlanság álma nem hagyta el az embert.

A legkonokabb tagadó sem tudja magát függetleníteni ettől az álomtól; a sir titokzatossága előtt döbönt lélekkel áll meg mindenki. A pozitív tudománynak is, mely pedig a jelenségek világával foglalkozott mindig — egyik leg-hőbb vágyát képezte, hogy feleletet tudjon adni a halál, illetőleg a halál utáni lét kérdéseire. És talált is megoldásokat, igaz, hogy csak félmegoldásokat. Ostwald az energia-megmaradás elvével próbált vigasztalást adni a világnak. És most új hír járja be a világot, hír, mely-

nek jelentősége a fentvázolt gondolatot igazolja, hogy nincs áthidalhatatlan távolság az emberi agy feltevése, a lélek sejtése és a tények realitása között. Loodge, a híres angol fizikus az élet halhatatlanságának hitét a természettudományi vizsgálódás szemszögéből látja igazoltnak, mert azok a hatalmas energiák, melyek a világmindenségben naponta felörlődnek, nem pusztulhatnak el. Loodge szerint a világmindenség sugárzó energiái új testekké alakulnak valahol, mert semmivé nem válhatnak. Csak így képzelhető el a világmindenség egyensúlya.

Az energia nem semmisül meg, csak új formákat vesz fel. Az őszanyag, melyet éthernek nevez Loodge, létté formálódik, hogy ismét étherre alakuljon élettartama végén. Ime: a pozitív tudós, aki a próféták nyelvén beszél. Valaki, akit nem lehet képzelgőnek, fantasztának mondani. És nemcsak Loodgét, de az egész tudományos

világot elfogta a halhatatlanság problémáján való töprengés mámorra.

A világ, az élet, az egész emberiség visszatér örök forrásaihoz. Minden, ami haladás, csak régi sejtelmeknek igazolása. Az élet, a lélek tartalma nem változott. És minél tovább érünk a nagy meglepetések, a nagy fölfedezések útján, annál jobban elhalványodnak az ellentétek konturjai. A tévelygésekből új igazságok születnek, a pesszimizmus optimizmussá változik át, a bűn erénnyé, a butaság a feleszmélés hajtóerejévé.

Goethe még ezt énekelte: „Grau mein teurer Freund ist alle Theorie und grün des Lebens goldner Baum“.

Ma talán így énekelné: Az elmélet és élet egy és ugyanaz: — valóság s zöld az élet aranyfája!

Salamon László

Zsidó tudományos akadémiát terveznek

Balfourt ünnepelték a héber operában

(Jeruzsálem, április 3. Az Uj Kelet tudósító-jától.) A héber egyetem megnyitását megelőző este a jeruzsálemi operában „Belsazart” játszóták Balfour jelenlétében. A színház tele volt előkelő közönséggel, amely az „angol államférfiaknak lelkes óvációt rendezett.

Az egyetemen kapcsolatban felmerült egy zsidó tudományos akadémiának a terve is. Az akadémiát székelye Jeruzsálem lenne, tesvérintzetei Newyorkban, Berlinben, Bécsben és Varsóban. Az akadémiát támogatják a nagyobb zsidó testületek és alapítványok, a hitközségek, a Nemzeti Alap, a Palesztina bank, esetleg erre a célra külön kulturálapot létesítenének. Az akadémia tagjai zsidók, levelező és tiszteletbeli tagjai lehetnének azonban más nemzetiségek hozzátartozói is. Az akadémia célja lenne a tudományok fejlesztése és támogatása, azonfelül az arra szoruló zsidó tudósok segélyezése. A zsidóság szellemi központja lenne az akadémia és a széjjelzóródottságban élő zsidó tudományos munkásság e nemzetközileg elis-

mert tudományos központi intézetbe szerveződne be. A zsidó tudományos akadémia belső szervezete hozzáigazodna a már fennálló európai akadémiák szervezeteihez. Minden évben a legjobb zsidó művek díjazása, tudományos expedíciók felszerelése. Különös feladata lenne az akadémiának a minden idők zsidó történelmének kikutatása és a történeti tények objektív megállapítása.

A zsidó tudományos akadémiának a már fennálló akadémiák mellett egyenlő rangban kell állania, egyenlő jogokkal és azzal a megkülönböztetett köteleiséggel, hogy a nemzetek között a kölcsönös testvériség és az általános békét elősegítse. A zsidó akadémiában a nemzeti sovinizmus a politikai egyoldalúság és a vallási türelmetlenség soha sem vehet gyökereket. Aki ebben a bűnben hibásnak találtatott, kizárandó a zsidó tudományos akadémia tagjai közül. Alapjai az akadémiának: a tárgyilagosság, a tudományos kutatás, a zsidósághoz és az emberiséghez való szeretet.

Jorga Miklós két lelke

Jorga Miklós, a kiváló történelemtudós és egyetemi professzor, akinek neve európai relációban is elsőrangban cseng, katedrájáról és tudósi mivoltánának magas piedesztáljáról mindig a legtisztultabb humanizmust hirdette és sohasem szünt meg a tudomány szigorú kritikai eszközeivel sikraszállni minden erőszakos és jogfosztási kísérlet ellen. Tudósi és tanári valója kegyetlenül szenvedett a néhány hónap előtti antiszemita zavargások hatása alatt. Tisztán a tudományos kutatásra és a kutató munka eredményeinek továbbterjesztésére beidegződött énje nem tudott különbséget tenni a tanulni akarók fajtája szerint és nem tudta, nem akarta tudomásul venni azt az áramlatot, mely a zsidó hallgatókat erőszakkal akarta elzárni a tudás forrásától.

Jorga, a történelemtudós és az egyetemi tanár, eleven tilalomfaként szegezte neki mellét a kirobbanó anarchiának és egyike volt ama keveseknek, akik levonták elméletileg megformulázott elgondolásaiknak végső konzekvenciáit: a diákmozgalom hatása alatt lemondott katedrájáról. Im így cselekedett Jorga Miklós, a történelemtudós és tanár.

Jorga Miklós, az újságíró és a politikus már nem örvend olyan jó hírnévnek, mint a tudós. Itéletei, állásfoglalásai korántsem olyan tiszták és világosak, mint a tudósé, de legfőbb hibájuk, hogy nem is hosszúéletűek és nagyon is ki vannak téve a hangulatváltozás rongáló hatásának. Most például lapjában, a „Neamul Romanesc”-ben vezércikként az alábbi sorokat írta le:

Egyike voltam azoknak, akik legelőször ítélték el azokat az erőszakos és anarchikus mozgalmakat, amelyek azzal az eszmével töltötték el az ifjúságot, hogy az ajkak igazságtalansága és öklök csapása az állami élet normája lehet.

De nem kíméltem meg a másik tábor sem a tanácsoktól, akár kíváncsiak voltak rá, akár nem, mert kritikámnak egyetlen célja volt, hogy biztosítsam az ország legfőbb kincsét: a nyugalmat. Ma meg kell említenem, hogy Románia zsidó polgárai rágalmozó hadjáratot folytatnak hazájuk ellen azon diákok ügye körül, akiket a lakosságnak ez a rétege külföldre küld.

Ezeknek a diákoknak hitsorsosai azzal a jelszóval gyűjtenek pénzt, hogy a románok üldözik a zsidókat. És ezek az ifjak megkapják a gyűjtött pénzt és a külföldi egyetemeken többi kollégáiktól szeparálva, mártírcsoportokká tömörülnek. Kollégáikkal való egyszerű konfliktusukat az egész ország intoleranciájának tüntetik fel. Ezt a cselekedetet a legélesebben kell elítélni.

Jorga, az újságíró, az antiszemita-mozgalmat egyszerű konfliktusnak tartja, holott két évvel ezelőtt a tudós Jorga otthagyta katedráját ezek miatt a talán nem is annyira jelentéktelen konfliktusok miatt. A tudós Jorga akkoriban nyilván azt gondolta, hogyha az antiszemita mozgalom az ország jóhírnevét kompromittálja, úgy ebben valószínűleg a febbeverőknek és nem a fejbeverteknek van részük, ma az újságíró Jorga olyasmint hirdet, hogy a zsidó diákok azért verették be a fejüket, mert ezzel meg akarták rágalmozni az ország jóhírnevét.

Ami a pénzügyteketet illeti, bárcsak igaza volna Jorgának, de sajnos a romániai zsidóság egyáltalában nem teljesíti az idegenbe kényszerült nyomorgó zsidó diákokkal szemben való köteleességét és nem gondoskodik a szükséges pénzösszeg előteremtéséről.

Nem állja meg az az állítás sem a helyét, hogy a zsidó diákság mártírcsoportokba küldötti el magát kollégáitól, hiszen Jorga tudja a legjobban, hogy azt az elkülönítést „gyakorlati eszközökkel” éppen a román diákok vitték keresztül.

A zsidó diákok nem kedvtelésből mennek külföldre, hiszen ők volnának a legboldogabbak, ha itthon tanulhatnának és nem kellene külföldön nyomorogniok.

Ha Jorga ismerné a külföldön tanuló zsidó diákok hallatlan nyomorát, akkor biztos, hogy fulmináns vezércikkeket nem a zsidó állampolgárok, hanem azok ellen írta, akik a zsidó diákokat a hazai egyeteméről külföldre kényszerítették. Szomorú igazság, hogy a zsidókérdést, amely a tudósok és egyetemi tanárok legtöbbje előtt egészen világos probléma, a sajtó és a politika homályosította el. Kár, hogy a tudós és világosfejű Jorga professzort is inofficialta a sajtónak és politikának ez a különös betegsége.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó ság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Történelmi visszaemlékezésekkel illik megállni a mai szombat napja előtt, amelyet a nagyszombat napnak nevez az ősi zsidó hagyomány. Az Egyiptomból való kivonulás napját megelőző szombat ez, régi időkben drága hincsuink, szép alkalom a fázó lelkeknek, melegedni régen mulott diadaloknak évezredeken keresztül sugárzó fényénél. De ma már tudjuk: a multakhoz való menekülés mindig a jelen sivárságából és a jövőre való reménytelensé-

Szombat

5685 Niszán 10
 Sabbat hagadol
 Hetiszidra: Cav
 1925 április 4

géből fakad és jaj annak a népnek, amelynek csak multja van. Sabbat haggadol napján mi már nem tudunk olyan osztatlan szívvel fordulni a multak felé, mint az apáink tették. A multak fényét tulharsogja népi jelenünk életcsodája és a jövőre ragyogó reménysége. Szép volt, nagy volt az egyiptomi kivonulás és csodákkal terhes, de Skopus hegye közelébe esik. És ha már kellenek történelmi visszaemlékezések: ám legyen. Szokatlanok a Sabbat haggadol napjára, ám szokatlan minden, ami csoda és a csodák napjai ezek. A Skopus hegyén állott kétezer esztendővel ezelőtt Titusz imperatori sátra, onnan adta ki a parancsot zsoldos légióinak az utolsó rohamra szent Jeruzsálem falai ellen, onnan gyönyörködött, gerincének kéjes bizsergésével, a fölgujtott város lángjaiban, az üszökké égett templom füstjében és győzelmes göggel üzente haza a szenátusnak, a hunyász római szolgálékeknek: Hierosolima est Perdita. Jeruzsálem elbukott. És azt hitte, hogy a római fegyver örökre kitérülte a szabadságához és nemzeti életéhez legmakacsabbul ragaszkodó zsidó népet.

Titusz csontjai régen elrothadtak már az anyaföld méhében és a Skopuson újra néptömegek nőttek ki a földből. Nem római zsoldosok: Szabad, emelt fejű zsidók. És azon a helyen, — igen, éppen azon a helyen — ahol egykor Titusz imperatori sátora állott, most egy kopaszfejű hatalmas zsidó szónokol az ujjongó zsidó tömegek előtt. Weizmann avatja a héber egyetemet. Titusz tévedett. A nagy „zsidó háború“ még annál is keményebb, még annál is hosszabb volt, mint amilyenek ő érezte. Kétezer évig tartott. És a győzelem napja csak most érkezett el. De nem úgy, ahogyan Titusz üzente a szenátusnak. Vezéri sátra helyére a zsidók iskolát építettek. A zsidó iskola győzött visszavonhatatlanul, megmásíthatatlanul győzött a római fegyveren.

Sabbat haggadol van, kellett a történelmi visszaemlékezés. Ez is az volt. (g. j.)

— Kolozsvári ünnepségek a jeruzsálemi egyetem megnyitásának alkalmából. A kolozsvári Barisszia tegnap este a neológ-iskola nagytermében meleg ünnepséget rendezett a jeruzsálemi héber egyetem megnyitása alkalmából. Az ünnepséget a Barisszia karéneke vezette be, majd Kasztner Ernő mondott héber nyelvű megnyitó beszédet. Eisler Mátyás főrabbi cizellált szavú áldóimája után Weisz Mendel ismertette a héber egyetem megalakulásának történetét. Kővári József jól sikerült hegedűszáma után Lázár Jenő aratott nagy tetszést szavaltával, majd Giszkalay János tartott frappáns hatású ünnepi beszédet. Az estélyt a Barisszia énekara zárta be. — Itt említjük meg, hogy a Tarbut-iskolaegyesület az összes zsidó testületek bevonásával vasárnap délelőtt tizenegy órakor a jeruzsálemi héber egyetem avatásának alkalmából a Poale Cedek templomban istentisztelettel kapcsolatos ünnepséget rendez.

— Rabindranath Tagore betegsége. Megirtuk londoni értesülés alapján, hogy Rabindranath Tagore megbetegedett. Betegsége néhány nap óta súlyosbodott. Ujabb jelentések szerint a világhírű költő állapota válságossá lett. Szívverése yengült és környezete katasztrófától tart.

Szocialista lett a porosz miniszterelnök

Otto Braun az új miniszterelnök

(Berlin, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Márcis 31-én a porosz Landtag pártbizottságai megejtették a miniszterelnök-választást. A republikánus-pártok (az ugynevezett weimari koalíció) közös jelöltben állapodtak meg, Otto Braunban, aki ellen azonban a centrum jobb pártjának befolyása érvényesült. Ebből az alkalomból Braun jelölését eljuttették és a három párt Höpner-Aschof demokratában egyezett meg.

Az országgyűlésen azonban váratlan fordulat történt. Itt Otto Braunra 220, a jobb oldaliak jelöltjére, dr. Petersre 170, Pieck kommunistára pedig 40 szavazat esett. Minthogy az alkotmányos szavazathoz 216 szavazat szükséges, a szociáldemokrata Otto Braun lett Poroszország miniszterelnöke.

Valószínűleg rövidesen föloszlatják a Landtagot, az új választásokat pedig májusban írják ki.

— Botrányos verekedés az olasz kamarában. Rómából jelentik: Botrányos jelenetek színhelye volt ma az olasz kamara. Viola képviselő a fascista ellen tartott nagy beszédet, miközben Bottai fascista képviselő azt kiáltotta feléje „ostoba fráter“. Viola erre abahagyta beszédét, hozzámott Bottaihoz és arcába csapott. Erre nagy dulakodás keletkezett, amelyben több képviselő vett részt. Az elnök addig rázta a csengőt, amíg összetörtött, de a rendet nem tudta helyreállítani. Maffi kommunista képviselő Farinacchi főtájkárt sértegette, mire egymásnak rohantak, de szétválasztották őket. Közben szitkokat szórtak és szembeköpték egymást. A rendet csak nagynehezen tudták helyreállítani.

— A magyar passzív ellenzéki pártok résztvesznek az alkotmányjogi javaslatok parlamenti tárgyalásán. Budapestről jelentik: A passzív ellenzéki pártok intőbizottsága csütörtökön este váratlanul ülést tartott. Szilágyi Lajos, a demokratikus szövetség elnöke bejelentette, hogy a szövetség valamennyi tagjának az az álláspontja, hogy az alkotmányjogi törvényjavaslatok tárgyalásán az ellenzéknek részt kell vennie. Több hozzászólás után a bizottság elhatározta, hogy véglegesen csak akkor fog dönteni ebben a kérdésben, ha valamelyik alkotmányjogi javaslat a nemzetgyűlés plénumához kerül.

Ebertről neveztek el a berlini Budapest-Strassét. Berlinből jelentik: A város képviselőtestülete nagy szótöbbséggel elhatározta, hogy a Budapest-Strassét és a vele egyvonalban lévő Sommergasset Ebertről, az elhunyt köztársasági elnökről nevezi el. A szavazást vita előzte meg. A jobboldaliak ugyanis azt javasolták, hogy az Ebertről elnevezendő utcák kiválasztását bízzák a tanácsra. A javaslatot elfogadták, ennek ellenére utóbb a szocialisták azzal a javaslattal álltak elő, hogy az átkeresztelendő utcák a Budapest-Strasse és a Sommergasse legyenek. Bár a két javaslat között éles ellentmondás van, mégis a jobboldal tiltakozása ellenére a szocialisták javaslatát szavazásra bocsátották. A kommunisták a jobboldallal együtt a Budapest-Strassét és a Sommergasse átkeresztelése ellen szavaztak. A szocialisták és centurmpártiak mellette. A határozatot a közvélemény vegyes hangulattal fogadta. A sajtó egyrésze helyesli, a másik helyteleníti.

— Budapesten nagy ribilliót okozott az egy elszabadult bika. Budapestről jelentik: Csütörtök délután az állatorvosi főiskola előtt egy henteslegénytől vezetett bika az autók túlkölésével megvadult és kitépte magát vezetője kezéből. Vágtatni kezdett a Baross-téren át a Thököly-ut felé. Sok biciklista üldözésére sietett, de eredménytelenül. Egy tisztviselőt a bika a levegőbe dobott, aki elájult. A Stefania-uton belerohant a bámész-kodó tömegbe, többeket a tömegben fellökött és megsebesített. Végül az egyik mellékutcán posztoló Varga Balázs rendőr revolveréből több lövéssel agyonlőtte a bikát.

— Magyarország szanálási főbiztosának újabb helyzetjelentése. Budapestről jelentik: Magyarország szanálási biztosának, Smithnek tizedik havi jelentése most jelent meg. A jelentés megállapítja, hogy a kölcsönre lekötött jövedelmek összes bevétele 314 ezer 866 millió papirkorona. Az összes állami bevételek februárban 546 millió aranykoronára rúgtak, tehát 78 millióval többre a népszövetségi előirányzatnál. Az állami tiszta bevétel 13 millió aranykoronával mulja felül az előirányzatot. A jelentés kitér a tisztviselőkérdésre is, melynek végleges megoldása Genfben tudvalevőleg elhalasztott. Smith a külkereskedelmi forgalmat kedvezőnek látja. Jó jelnek veszi a szanálás tekintetében azt a főbiztos, hogy a magyar nemzeti bank váltótárcája februárban 170 millióval csökkent, a bankjegyforgalom pedig

200 millióval. A bank ércéskzlete állandóan szaporodik. Jelenleg a jegybankforgalomnak nem kevesebb, mint 613 százalékát teszi ki.

— Megmozdul a zsidóság a külföldön tanuló zsidó diákok érdekében. A külföldön nyomorgó diákok segítése kezd immár a zsidó közönység szívügyévé lenni. Mind több és több felől jelentkeznek az önkéntes segítőtársak, akik adományal vagy gyűjtéssel igyekeznek előbbre vinni a jó ügyet. Közöttük vannak tekintélyes hitközségi és négyeleti vezetők, mint a lugosi dr. Berdach Henrik és dr. Sebestyén Lipót, a nagylaki dr. Hollós Izsó, az enyedi Fenichel Lázárné, az udvarhelyi Hirsch Rudolf, stb. De vannak ilyen dignitást nem viselő emberek is, akiket szívük hajt a segítesre, mint a temesvári Gettler Lipót postatiszt, aki havi 100 lej járulékot vállal önként magára. És nem hiányoznak azok sem, akiknek jelenléte legbiztosabban mutatja, hogy szintiszta emberi nekibuzdulásról van szó, a gyermekek, a mi kolozsvári gimnázistáink vetekednek a buzgalomban, hogy minél többet gyűjthessen az ő főiskolai kollégáinak. De még az elemisták is ki akarják venni részüket. Milyen megható a szilágysomlyói négy kis Hirschtstvérv példája, akik megkérték apjokat, hogy az ő megtakarított zsebpénzüket, 400 lejt küldje Kolozsvárra azokhoz a bácsikhoz, akik a nagy diákok érdekében önzetlenül dolgoznak. De még mindig sokan vannak, testületek és egyesek, akik eddig távol maradtak az akcióktól. A diáksegélyző-bizottság mindenkit kér, hitközségeket, négyleteket és egyeseket, hogy legyenek segítségére nehéz munkája végzésében. Pénzküldeményeket a Bergner Mór nagykereskedő-cég címére (Cluj, str. Regina Maria 18. sz.) intézendők.

— Kírótták a telepadókat. Kolozsvár város tanácsa ma fejezte be a telepádók kirovásának munkálatait. Eszerint a folyó és jövő évre tizenkétmillió lejt vetett ki. A kivetett adó 10 százaléka ellen az érdekeltek felebbezést jelentettek be. A tanács a felebbezések nagyrészt visszavetette, mivel érvelésüket nem látta indokoltnak.

* A cluj-kolozsvári Izraelita Hitközség képviselőtestülete folyó évi április hó 5-ikén vasárnap d. e. pontban 10 órakor tartja alakuló közgyűlést, melyre a képviselőtestület tagjai ezután is meghívhatnak, kérve feltétlen pontos megjelenésüket. Napirend: 1. Elnökválasztás. 2. Alelnök, szertartásügyi, jogügyi bizottsági elnök, pénztáros, ellenőr, gazda, előjárók, stb. választása.

* Cukorbeteg részére a legtovább letehetően berendezett diétás és diagnosztikus szanatórium a dr. Jakab-féle Liget-szanatórium (Budapest VI. Nagy János-u. 47.). Insulin kezelés. Szabad orvosválasztás, mérsékelt árak. Napidíj a magánklinikai osztályon 150.000 korona.

* Biztosítsuk életünket és vagyónunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél. Képviselet az ország minden helységében.

* Ha sulyt fektetünk arra, hogy arcbőrünk gyöngéd és fehér legyen, úgy keverjünk mosdóvizünkbe eredeti Mack-féle Kaiser Borax-ot.

Fizetéképtelenség miatt a fenmaradt
 400 drb. eredeti legszebb
festmény
 minden elfogadható áron
 lesz kiárúsítva április 6-tól.
 GRÁZ műkereskedés, Cluj
 Piața Unirii, No 8. (volt Főter)
 R. Mosse Rt. 1192

Kereskedők figgelmébe!

Tartós munkás- és gépész-ruhák,
valamint női és férfi feherneműket,
saját gyártmányomat, jutányos áron ajánl

Hoffmann Ferencz
TOPLITA-ROMANA

Kíséreljen meg egy próba minta-csomagot!

Ha művészi kivitelei tá-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse
sajnája az utat SZÉKELY és RÉTI

ERDELYÉRSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermeit,
asztalokat furniurüzéleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Fizetéképtelenség miatt

lettári áron alul, az összes

antik butorok,

facillárok, régi képek és valódi perzsa
szőnyegek kerülnek eladásra

április 10-től

Grátz műkereskedés,
Cluj, Piața Unirii 8.

R. Mosse Rt. 1192

Husvéli nagy elárúsítás

feltűnően olcsó árak-
ban megkezdődött

**Heller,
Weisz &
Molnár**

divatruházában, Cluj,
Cal. Reg. Ferdinand 6.

Az összes raktáron levő anyagok um.

**szövetek, selymek,
mosó- és béésárak
vásznak, chiffonok**

legolcsóbb árakban lesznek árusítva!

Prima tüzifát

ölenként vagy 4 prítva, kereskedőknek és fogyasztóknak legjutányosabban házhoz szállít: **Staruinta Romaneasca S. A.** főosztálya Cluj
Piața Unirii 20. 229. Telefon 804.

HASZNÁLJON

CSAK

"DURA"
ELEMÉKET!

KOZGAZDASAG**Augusztus elsején lép életbe
az új behozatali vámnomenklatura**

Meggyorsították az előkészítési munkálatokat

(Cluj-Kolozsvár, április 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Elsőnek adott hírt az Uj Kelet arról, hogy a pénzügyminiszter távirati intézkedéssel a behozatali-vám arány szorzószámát az eddigi 30-ról 40-re emelte fel. Ez a pénzügyminiszteri intézkedés rendkívül vegyes érzelmet keltett közgazdasági körökben. Különösen a kereskedelem és a fogyasztás szempontjából sérelmes ez az intézkedés, mert a 33 százalékos vámdíj-emelés tápot nyújt egy újabb drágulási folyamat megindulásához. Bár a vámemelés a nagyiparosok akciójának az eredménye és az intézkedés a belföldi ipar védelmét célozza, magukat a nagyiparosokat sem elégíti ki teljesen, mert az emelés generális volta érinti azokat a cikkeket is, amelyek nyersáru, vagy félig kész áru gyanánt feldolgozás véget kerülnek az országba.

Az UGIR bukaresti vezetősége szerdán megjelent a pénzügyminiszteriumban, hogy köszönetét fejezze ki a nagyipar érdekében életbe léptetett vámintézkedésért. A delegációt Gheorgiu főtitkár fogadta. A delegáció tagjai kifejtették, hogy az emelés csak részben nyújt vé-

delmet a belföldi termelésnek, mert a kívánt eredmény csak úgy érhető el, ha az előkészítés alatt álló új vámcsoportosítás lehetőleg mindenben hozzájárul a belföldi termelés és fogyasztás kívánalmához és megszünteti az eddigi aránytalanságokat. Ha az új csoportosítás nem készülhetne el rövid idő alatt, ideiglenes revízió alapján szállítsa le a kormány azoknak a cikkeknél a behozatali vámját, amelyekre a termelésnek nélkülözhetetlenül szüksége van és amelyeknek a behozatala a fogyasztás szempontjából feltétlenül szükséges.

Gheorgiu válaszában kijelentette, hogy a kormány eltökélt szándéka a nemzeti többtermelés érdekében honorálni az előterjesztéseket és ezért már eddig is gyorsabbá tette az új behozatali vámnomenklatura előkészítésének munkálatait, miáltal lehetséges lesz az új vámcsoportosítást augusztus 1-ével életbeléptetni. Ezután felhívta az UGIR vezetőséget, hogy a cél érdekében minél előbb terjessze fel azoknak a cikkeknél a jegyzékét, amelyek a jelenleginél kedvezőbb, vagy kedvezőtlenebb csoportosítást igényelnek a termelés és fogyasztás szempontjából.

† Delegáció megy a bukaresti kereskedő kongresszusra. Tegnap számunkban jelentettük, hogy a bukaresti kereskedők az eddiginél nagyobb akciót kezdeményeznek az üzletbérletek meghosszabbítása ügyében. A kormány e kérdésben tanúsított kétszínű játéka a legnagyobb bizonytalanságot tartja a kereskedőket, akik ki vannak téve annak, hogy ha a háztulajdonosokkal nem tudnak megállapodni, május elsejével könyörtelenül kikerülnek az utcára. Holnap délelőtt újabb országos kereskedő kongresszus lesz a bukaresti Sfatul Negustoresc helyiségében, ahová az összes erdélyi és bánáti kereskedelmi egyesületek is meghívást nyertek. A kolozsvári kereskedők az értekezletre a tegnap este megtartott választmányi ülés határozata alapján Tuffli Richárd Sfatul-elnököt, Somogyi Miksa alelnököt és G. Romanovici vezértitkárát bizta meg a kongresszuson való részvétellel. A delegátusok ma este utaznak Bukarestbe.

† Gyapottermelési kísérlet Romániában. Bukarestből jelentik: A földművelésügyi miniszterium közlése szerint a gyapotnak Romániában való termelésével próbálkoznak s ezért Egyiptomban és Macedóniában kétezer kilogram gyapotmagot vásároltak; melyet kilogrammonként 35 lejes áron adnak el azoknak a mezőgazdáknak, akik a gyapottermeléssel kísérletezni akarnak. Háromféle fajjal kísérleteznek: Sacellaridis, pilion és ashumival. Az első viző talajra alka mas, így Dobrudzsában, a második a Duna mentén fekvő területekre, a harmadik

Oltenia és a Bánság síkságaira. Egy kilogram gyapotmag elégséges ötszáz négyzetméternyi terület beültetésére. A magvakat sorban egymástól 5-6 centiméternyi távolságra ültetik.

† Meghosszabbították a gyári vignetták romanizálásának határidejét. Bukarestből jelentik: A kormány rendeletét bocsátott ki, amellyel a gyári vignetták romanizálásának határidejét folyó évi október hó 1-éig meghosszabbította. Eddig az időpontig tehát idegen nyelvű vignetták továbbra is használhatók.

† Uj maximális árak. Kolozsvár város tanácsa tegnap hozta nyilvánosságra a csütörtöki ülésen megállapított új maximális árakat. Eszerint az integrál lisztből süttött barnakenyér ára 14 lej. Marhabús 24-26 lej, borju 26-32 lej, sertésbús pedig 40-44 lej. Zsirszalona 64 lej, zsír 67 lej. Tehéntej 6 lej, bivalytej 8 lej. Az új maximális árak április harmadikán már életbe léptek.

† Flóra Gyula jubileuma. Április 25-én tartja meg Flóra Gyula ismert Széchenyi-téri kereskedő harmincöt éves kereskedői jubileumát. Ebből az alkalomból a Kereskedők Tanácsa bankettet rendez a jubiláló kereskedő tiszteletere. A banketten résztvenni szándékozók a Sfatul titkárságánál jelentsék be megjelenésüket.

† A zsidó kiségzisztenciák bankjának részvényjegyzési felhívása. A Kishitel- és Takarékbank R. T. részvényjegyzése, mint ismeretes, április 9-én befejezést nyer. Miután az alapszabályok értelmében csak azok részesülhetnek kedvezményben, akik legalább egy da-

Gyomorégés, rossz szájíz

de levetség és bágyadság is igen sokszor a rossz emésztés következménye is gyorsan elmúlnak, ha időközönként 1/2-1 pasztilla

**KOPROL jóízű hashajtó
esokoládéit**

veszünk be.

Ügyeljünk a KOPROL névre, mert mint minden jó cikket, a KOPROL-t is utánozzák és hamisítják. Minden dobozon és minden pasztillán rajta kell lennie a KOPROL névnek, amely törvénytellenesen véve van.

Vörös, kipállott gyermek-testnek Höfer crem és poudert kell.

rab rész
rosnak
tehetség
mennyis
névértel
20 lej
lehet az
delmi
delmi
Közgaz
20.), Po
randulu
barilor
Ferdina
(Str. G.
tal, Erd
Regele
(Str. Ba
Regele
dégls (

A ma
volt a C
kezők: 0
korona 35
frank 11
dollár 9
olasz lira

Buka
—, 1
890-00, 2
Záric
12340,
518-50—
2675-00—
Prága 15
Belgrád
241-00,
73-00.

Páris
* A
Kolozsva
működése
Takarékpe
amely ké
ciala Ital
hez tartó
Maniu 1.
tájának f
elhelyezés
várakozás
gazdasági
sal szeml
pénzintéz

E
Cluj
Telefo

b
szilva
pa

Roul
koser fa
767 7

rab részvény birtokosai, minden zsidó kisiparosnak és kereskedőnek eminens érdeke, hogy tehetségéhez mérten lejegyezzen egy bizonyos mennyiségű részvényt. A jegyzésnél a 200 lej névértékű részvény 30 százalékát kell lefizetni 20 lej alapítási költséggel együtt. Jegyezni lehet az alábbi helyeken: Ipar és Kereskedelmi Bank Rt. (Renner Palota), Kereskedelmi Hitelintézet Rt. (Piata Unirii 20.), Közgazdasági Bank Rt. (Str. Memorandului 20.), Polgári Takarékpénztár Rt. (Str. Memorandului), Ort. zsidó hitközségi Iroda (Str. Dubarilor 1.), Izr. hitközségi Iroda (Calea Regele Ferdinand 48.) Poale Czedek Egyesület Iroda (Str. G. Baritiu 18.), Zsidó Árvagondozó Hivatal, Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség (Calea Regele Ferdinand 48.), Uj Kelet Kiadóhivatala (Str. Baron L. Pop 10.), Janovitz Géza (Calea Regele Ferdinand 26.), Ehrnszter József vendéglős (Reg. Ferdinand 22.)

A mai valutapiac

A mai napon mérsékelt forgalom mellett lanya volt a devizapiac irányzata. Az árfolyamok a következők: Osztrák shilling 30.10—30.25, magyar korona 330—335, cseh korona 6.34—6.37, francia frank 11.00—11.10, svájci frank 41.40—41.20, dollár 215.00—216.00, angol font 1028—1032, olasz lira 8.80—8.90.

Devizapiac április 3-án:

Bukarest. Devizák: Páris 11.30, Berlin —, London 1034, Newyork 219.00, Róma 890.00, Zürich 41.80, Bécs 30.27, Prága 6.45.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 12340—12340, Amsterdam 20675—20675, Newyork 518.50—518.50, London 2477.75—2477.75, Páris 2675.00—2675.00, Milánó 2125.00—2125.00, Prága 1536.00—1536.00, Budapest 72.00—72.00, Belgrád 833.75—833.75, Bukarest 241.25—241.00, Varsó 100.00—100.00, Bécs 73.00—73.00.

Párisi tőzsde: Bukarest 8.80.

* **A Temesi Agrár Takarékpénztár Rt. Kolozsvári Fiókja.** A mai napon kezdte meg működését a kolozsvári piacon a Temesi Agrár Takarékpénztár Rt. Temesvár itteni fiókja, amely pénzügyi tudvaleg a Banca Comerciala Italiana si Romana Bucuresti érdekköréhez tartozik. A bank helyiségei a Strada Iuliu Maniu 1. szám alatt, a rom. kat. Status palotájának földszintjén és első emeletén nyertek elhelyezést. A pénzügyi intézet működése elé jogos várakozással tekintenek a kolozsvári és erdélyi gazdasági körök. A kolozsvári piac bizakodással szemléli a Bánság egyik legjelentékenyebb pénzügyi intézetének itteni működését.

Elián

Gluj—Kolozsvár.

Telefon Interurban 10-26. Urban 170.

Ajánlja כשר של פסח

borait,

szilva- és saját főzésű kisüstös sepró-

pálinkáit

Különlegessége:

Roulandi és muskotályédes

koser fajborok, melyek מויה אביגדור
אינהארן אהסכמת הרה"ג אב"ד דפה
felügyelete alatt állanak.

SPORT

Nem oszlik fel a központi bíróbizottság

A Comisia Centrala ülése

A központi labdarugószakosztály legutóbb tartott ülésén hozzájárult ahhoz, hogy a bécsi Red-Staar Romániában három mérkőzést lejátszon. Ugy értesülünk, hogy a jóképességű bécsi csapat Nagyváradon és Aradon fog játszani.

Azon előterjesztést, hogy a központi bíróbizottság jelenlegi kereteit oszlassák fel és az olvadjon bele a labdarugószakosztályba, visszautasítják. A vasárnapi közgyűlés előtt hangsúlyozni fogják a bíróbizottság külön és minden szakosztálytól függetlenül való működésének szükségességét.

A svéd szövetség azon átiratát, hogy jövőre hajlandók Romániával egy mérkőzést lejátszani, örömmel vették tudomásul.

A lengyel Pogon közelebbről Romániába jön és a lengyel csapat kivánságára közölni fogják a kolozsvári, nagyvárad és aradi kerületekkel, hogy kedvező feltételekkel hajlandó játszani több mérkőzést ezekben a kerületekben.

Kereszturi, volt KKASE-játékos ismét kikérlik az MLSz-től a kolozsvári szövetség kérésére. Ugy látszik, a kiváló fedezetjátékos ismét Kolozsvárra szándékozik jönni.

Tudomásul veszik a bíróbizottság határozatát, hogy a kornerrugásból közvetlenül is gól érhető.

Hoffmann, szamosújvári Sparta-játékosat kiadják az MLSz-nek.

Végül elhatározták, hogy a szakosztály működéséről Juga Liviu fog beszámolni a közgyűlésen.

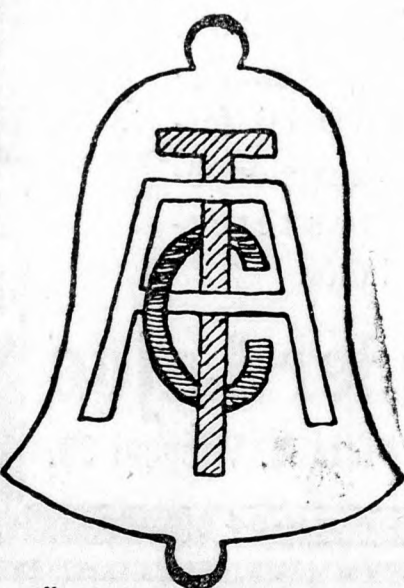
A TAC Bukarestben. A kitűnő temesvári csapat két napon keresztül Bukarestben vendégszerepel. Szombaton a Makkabi, vasárnap pedig a Juventus lesz az ellenfele.

A vasárnapi Victoria—Haggibbor mérkőzésre nagyon készül mindkét csapat. A Haggibborban a külföldről visszatért Lázár is fog szerepelni, akivel lényegesen megerősödik a csatársor. E mérkőzés délután kettőkor kezdődik. Ezután kerül lejátszásra a KKASE—KAC mérkőzés, amely szintén igen izgalmasnak ígérkezik.

Az uruguayi bajnokságot Budapesten. Az egyik bécsi sportklub megbízottja néhány nap óta érdekes tárgyalásokat folytat Budapesten. Bécsbe ugyanis még a tavaszi szezon folyamán ellátogat a kontinensen turázó uruguayi csapat, a Nacional di Montevideo és egy, esetleg két mérkőzést játszik az osztrák fővárosban. Az osztrák klub megbízottja most felajánlotta, hogy amennyiben reflektálnak rá, a délamerikai csapat Budapestre is ellátogat és itt akár az MTK-val, akár egy kombinált csapattal, akár pedig a magyar válogatott csapattal összeméri erejét. E körül a terv körül még folynak a tárgyalások, bár nem valószínű, hogy akármelyik magyar egyesület, vagy a Szövetség teljesítene az uruguayi csapat anyagi feltételeit. Mint ismeretes, a délamerikaiak a bruttó bevétel 70 százalékát kérik, vagyis olyan összeget, amely messze túlhaladja a magyar klubok teljesítőképességét. Budapesten nem bírnak már fogadni csapatokat, annyira túl van zsúfolva programjuk. De irigyelni valók a pestiek.

A bécsi Wacker Temesváron. A bécsi elsőosztályú csapat husvét két napjára Temesvárra jön. A Kinizsi és a TAC lesznek az ellenfelei.

Radior 2418

Ügyeljünk a védjegyre

Tacamul

ezüstárugár

CLUJ

Str. Av am Janca 3
[v. Petőfi-utca]

Gyárt:

Év eszközöket,
Szervizeket,
Disztárgyakat
stb.

Csak
viszonteladónak!

Telefon Nr. 482.

**A husvétii ünnepeken a
sütéshez,
főzéshez**

csak husvétii pecséttel ellátott
כשר של פסח

CERES

ételzsirt vegyünk!

GEORG SCHICHT A. G. AUSSIG.

Képviselet és nagybani raktár:

Boskovitz Lajosnál, Cluj.

Telefonszám 459.

Zsák Ponyva

Mindennemű célokra
legelőnyösebben beszere. he. 6

A bala Izsó

Timisoara

Piata Traian No 2

Convocare

Frații Leb Soc. An. din Cluj va ținea la
Aprilie 1925 la orele 10 a. m. in localul insti-
tutului Casei de Păstrare Cetățenească S. A.
din Cluj (Str. Memorandului No 3—5) adu-
narea generală. Obiectele adunării: 1. Raportul
direcțiunei referitor la activitatea din anul
1924 a bancii. 2. Raportul comisiunei de sup-
raveghere referitor la activitatea din anul 1924.
3. Censurarea socotelilor de pe anul 1924, con-
statara bilanțului și repartizarea beneficului.
4. Descărcarea direcțiunei și a comisiiei de sup-
raveghere pentru gestiunea anului 1924. 5. Ale-
gere direcțiunei și a comisiiei de supra-
veghere. 6. Even uale propunerii. — **Bilanțul
General** incheiat la 31 Decembrie 1924. 10
Instalațiune Lei 270—, 16 Uzine Lei 1203859—,
21 Avans pentru funcționarii Lei 8600—, 24
D-bitori 1999837.48, 25 Agricultură și fabrica
de spirt din Hașfalau 718380— Lei, Pierdere
492626.88, 4423573.36, 1 C pital 400000—,
32 Reserve 4547 Lei, 33 Reserve pentru pre-
tens une dubioase Lei 15000—, 4 Accepte Lei
396000—, 24 Creditori 3602104.12 Lei, 34
Beneficii reportate din anul trecut Lei 5922.24,
4423573.36 Lei, Contul de Profit și Pierd-
re inchis la 31 Decembrie 1924, 2 Satorii Lei
238770—, 3 Dobânzi Lei 527952.88, 8 Dare
de cifra afacerilor Lei 21955.68, 9 Spese de
căătorie Lei 65446—, 11 Spese de poșta Lei
39046.18, 12 Chirie Lei 15000—, 13 Provi-
siuni Lei 377943.46, 14 Donațiuni Lei 12575—,
15 Cheltueile generale Lei 141165.59, 17 Chel-
tueile asupra uinelor din Hașfalau și Rastdța
Lei 634077.13, 20 Asigureri Lei 56915.02, 25
Agricultură și fabrica de spirt din Hașfalau Lei
131341.40, 28 Impozit de salar Lei 21283.08,
29 Pierdere din Sikarló Lei 13250—, 30 Im-
pozit Lei 173328—, Lei 2470049.42, 16 Uzina
1977422.54, Lei 492626.88, Lei 2470049.42,
Cluj, la 31. Decembrie 1924. Direcțiunea

Oicsóbb, mint bárhol!

Berlini női és férfi fűzők lej 700

Nagy választék játéktárgyakban, bil-
liardbábukban stb. stb. Egyeduli be-
szerzési torrás a régi és megbízható
Hermann Bernstein cégnél
Bucure ti, Calea Rahovei 3.
Szállítás után ett-11

APRÓHIRDETÉSEK

Egyeszeri közlésnél egy szó 3-... vastagabb betűtve 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, álláskeresőknek 30% kedvezmény. **Apróhirdetéseket díja előre fizetendő.**

Előnyös bér mellett, Cluj legforgalmasabb helyén szép nagy saroktűzlet átadó. „Bármely szalma” jellegre ajánlatok Rudolf Mosse hirdetővállalathoz Cluj, kéretlek. 8815

2 jobb családból való **zsidó fiut tanulóknak** azonnali beépésre felvesz Lebovics szalámi gyára. Cluj, Malom-utca 8.

Motorok
Szivógáz 20-60 HP. Benzín 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. **Gőzgépek** félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók. Kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Középkorú nő házvezetőnőnek ajánlkozik. Cim a kiadóban.

Hölgyek figyelmébe!
Mindennemű modern hajmunkák, tambourir választék, kizárólag előrendű anyag s készítmény. L'Oreal-Henné minden színben kapható. Megrendelést vidékre is eszközölök. Vágott hajat kicsinyben is nagyban veszek. — **Missa Gyula Cluj** Str. Memorandului 10

Transmissiót Martinacéltól, csiszolva, különként 24 lej, gyűrűs csapágyakat, kuplungokat, fagyamokat stb. előnyösen szállít, kiváló minőségben Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara.

Keresek lehetőleg belvárosban, előszoba és fürdőszobás garzon lakást. Ajánlatokat „Jó” fizetek” jellegre a kiadóba kérek.

Keresünk azonnali beépésre két fűszerszakmában teljesen jártas segédet. Kik engros üzletben működtek, előnyben részesülnek. Sándor Mór & Co Targu Mures.

Motorokat, benzín, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől fűfelé, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre, Elias Győző, Timisoara, Badulescu 6.

Ebédlobbutor, vad natuj, legszebb, legodernebb kivitelben eladó. Előtekzei Malom-utca 10 alatt. 8823

Eladó gépek. 8 drb revolver falcserépprés, uj. 3 drb. Duda- és falcserépprés kézi és erőhátsóra. 3. számú Ganz-féle téglaprés, napi teljesítmény 10.000 drb. 1. számú téglaprés, hozzá cserepautomata és 10.000 drb. szarítók keret. Kedvező feltételek mellett azonnal szállíthatók. Friedrich Testvérek Gépgyár, Timisoara. 1819

Régóta fen álló **deta' fakeskedés** forgalmas hely n, Clujon, családok miatt **sürgösen eladó,** kedvező fizetési feltételek mellett. — Ajánlatokat „Család” jellege alatt a kiadóhivatala kérvünk.

Benzinlocomobilok és nyersolaj motorok melyek cséplésre és kártya motorok meghajtására alkalmasak, azonnal szállíthatók. Friedrich Testvérek, Timisoara. 1819

Husvétii prima liba sir kg.-ken lej 150, kapható Timac-utca 2. 8817

Motorokat benzín, nyersolaj, diesel, szivógáz, 10 lóerőtől fűfelé, törött állapotban is, keresek megvételre. Scheidvertz gépészmérnök, Timisoara, Gajdu-utca 13. 1819

Saját készítményű hátlók, ebédők, butorok a legjutányosabb árban kerülnek eladásra. Rosenberg Mano, asztalos, Déva Főter. 8811

Str. Julia Mania 7.

Keresek május 1-re 3 fiúgyermek mellé nevelőt, ki chim st raschet és románait tanít Gimnaziában

Legjobb minőségű **asbest eternit palatetőket** szállít legolcsóbb árban jóállás mellett **részletfizetésre is** Engel Jeremiás Gheorgheni Gyógyószentmiklós

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

Osváth Kálmán konferánsza. Osváth Kálmán, a kiváló író, aki mint szellemes és eredeti konferánszié, egész Erdélyben ismeretes, ma Szombaton újra konferálni fog Kolozsváron, az unitárius-kollégium disztermében este 9 órai kezdettel. Témája ezúttal három részre oszlik. Beszéli fog **Cambronneról, a Kreutzer-szonátáról és a férfi-konferánsokról.** Ugy írói körökben, mint a közönség körében nagy érdeklődéssel tekintenek a mindig szenzációs ötletekben gazdag, ragyogó szellemű Osváth Kálmán konferánsza elé.

Hevesi Piroska április 6-iki hangversenyének műsora: 1. Liszt: B-A-C-H Fantasia und Fuge, 2. Chopin: Ballade f-moll, 3. Chopin: a) Prelude Des-dur, b) Prelude b-moll, Liszt: c) Konzert: Etude f-moll. Szinet. 4) Chopin: a) Etude a-moll, b) Mazurka c-dur a-moll, c) Nocturne c-moll, 5. Chopin: Polonaise As-dur.

Magyar Színház heti műsora
Péntek este fél 11-kor: A megoldatlan orvosi rejtély (Gold Ferenc telepatikus matatóványai, az előadás alatt az ajtók zárva lesznek. Sorozat 149)
Szombat d. u. 3-kor: Lumpacig Vagabundus és a három jómadár (Mérékelt helyárrakkal, sorozat szám 141)
Szombat e. te 7-kor: Szegény gazdagok (2-odszor, napi bérlet 96 szám B, sorozat 142)
Szombat este fél 11-kor: Nem csalom meg az uramat. (Francie bohózat ujdonság, először, bérletszünetben, sorozat 143)
Vasárnap d. u. fél 8-kor: Páros bugyellár (Szentgyörgyi István és Hegyi Lili előadásával, mérékelt helyárrakkal, sorozat 144)
Vasárnap este 6-kor: Nem csalom meg az uramat (Mádsodszor, rendez helyárrakkal, sorozatszám 145)
Vasárnap e. te háromnegyed 8-kor: Hollandi menyecske (Operette-repriz. Karácsonyi II. fellépésével, napi bérlet 97 szám A, sorozat 146)
Hétfő: Pentyőke (Operette ujdonság, először, Jaco Cia vendégjátékával. Premiere-bérlet 50 szám, sorozatszám 147)

MOZGÓK MŰSORA
Select-mozgó. Szombat, április 4. **Max Linder a rejtelmek házában.** Nevett fő excentrikus filmbohózat 5 felvonásban, filmre alkalmazta a híres franc a rendező: Abel Gance. Főszerepben Max Linder.
Uránia-mozgó Szombat, április 4. **Az opiumkirály.** Szenzációs kalandor-film 6 felvonásban. A csellekvés a kínai barlangok történet. Főszerepben az opiumkirály: Barry.
Apollo-mozgó. Szombat április 4. **Danton.** Rendkívüli történelmi dráma, 7 felvonásban, a francia forradalom terror idejéből. Főszerepben Emil Jannings.

Butorok javítását és fényezését, valamint **üzletberendezések** készítését és átalakítását a legelőnyösebb feltételek mellett vállalom. **Chenl asztalos, Cal. Victoriei 68.**

ÜVEG
porcellán és fajence asztali edények poharak, palackok, demjonok. Vendéglői és kávéházi felszerelések legelőnyösebben beszerezhetők
Ausländer Lajos cégnél, Cluj, Piața M. Viteazul 39. **Telefon 9-54**
Írdessen az Uj Keletben!

Használjunk kizárólag **PLANTOL** legjobb növényzsírt, mert ez **tisztá, egészséges és kladós!**
חלב ופלנטול és **חלב פלנטול** áru
Főtisztelő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készül, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.
Képviselei: HARTIG & HIENZ Cluj Str. Julia Mania 8. Telefon 1-18.

Valodi perzsaszőnyegeket nagy választékban **Rosenberg I. régiségkereskedőnél** Cluj, Str. Memorandului 25. (v. Unio-utca) Telefon 76.
Antik könyvszekrény sürgösen eladó. Rador 2639

Elvállalunk mindennemű vas- és fémöntést. Speciális gyártmányaink: balanc, tizedes, hid- és vagon-
mérlegek, mérlegsúlyok
Mérlegek javítása és hitlesítése. Ajánlatot készségeggel szolgálgatunk. **Archimedes Mérleggyár, Hefgyár & Co. CLUJ** Strada General Poetas 19-21.

Mindennemű **husvétii** fűszerárú hehser-rel, ugyszintén f.iss
palesztinai narancs 96, 128, 144 és 160-as.
Siracusa sárga citrom 300-360-as
Katz & Bernát cégnél Cluj a legolcsóbb napi árban kapható. **Telefon 397.** Rador 2503

Husvétii חלב ופלנטול fűszer áru, fajborók, szilva és seprő pálinka, valamiut kitűnő minőségű beszercei
szilva beszerezhető
Heilper Arthurnál Cluj, Piața Mihai Viteazul No 40.

HERING
napi áron alul 1924 évi fogás, 5/600
Kalmár Áruforgalmi Részvénytársaság Cluj, Centrala, Str. Regina Maria No 25.

Telefon 12-29. „Rador” No 2398
BUZETKÓ utóda
F. Kuck Cal. Reg. Ferdinand No 2.
Szövet, vászon, fehérnemű, harisnya, flanel, béiesáruk és paplan nagyraktára.

Szerkesztőség kiadó hivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, St. Baro Pop. (v. Brassay-utca) 10
Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal - 97
26. N. Sz. - - 50
Kéziratok kizárólag szerkesztőséghez zendők. Kéziratok adunk vissza.

1925 április 6 Hétfő

Benes
Nem akar semmi (Prága, április 4.)
Benes, a csehszlovák miniszter, a szenátus külső ügyek bizottságát tartotta, amelyben tudott: — Ausztriának lakozása lehetetlen lehet legközelebb megkísérli fogja hangsúlyozni a főnöke és az únió. Az egyetlen kapcsolat az állam és a szuverenitás téren is európesül. Az európai megszilárdulásáról kezdetek mondták: — A népszöveg egybekapcsolja a lezáró tanács ma is a genfi Németország javaslatában vannak a nagy nyilvánosság. Chamberlain néve akar új azonban Németország zólóg visszautasít. — Amikor Ch visszautasítását kérvetség elé a német az angol felfogású hogy Németország vetség gyakorolja ezeken a határokat tusquot akarja ferner a versaillesi a keleti határokat ország, hogy a háborus konfliktus kintben azonban ták a javaslatukat ez bekövetkezik. — Prága és P van. Oroszország garanciák kérdése szükség lesz. Ang Csehszlovák közt országgal a resp nem volt a leges ciaszerződés meg szédi viszony me A külügyminiszter noka hozzászólt. A foglaltak állást, Németországot, me dések maradék államokat úgy me hatalmát befolyas golország a német határokat.
Dr. Brabec, csehszlovák állam kezökben látja: tárai között, Ausz alakulatát és ne Dr. Krupka az aggodalmának befolyása megagy belép a Népszöv mint kis állam hogy a nemzet közléseket Német ezek kézenfekvők A cseh szöve radását hangsúly államokkal való országgal. Követ